Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

den 16 april 2015 *

”Begäran om förhandsavgörande — Statligt stöd — Begrepp — Artikel 87.1 EG — Förmåner som en bank har beviljats — Bolag som har en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster — Befintligt stöd och nytt stöd — Artikel 88.3 EG — Den nationella domstolens befogenheter”

I mål C-690/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Monomeles Efeteio Thrakis (Grekland) genom beslut av den 18 november 2013, som inkom till domstolen den 27 december 2013, i målet

Trapeza Eurobank Ergasias AE

mot

Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE),

Pavlos Sidiropoulos,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Jürimäe samt domarna J. Malenovský (referent), och A. Prechal,

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Trapeza Eurobank Ergasias AE, genom A. Mitsibouna och E. Katsigianni, dikigoroi,

— Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE), genom E. Bourtzalas och M. Fefes, dikigoroi,

— Greklands regering, genom G. Skiani och M. Germani, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom L. Flynn och I. Zervas, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: grekiska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 87.1 EG och artikel 88.3 sista meningen EG.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan Trapeza Eurobank Ergasias AE (nedan kallad Eurobank) och, å andra sidan, Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE) (nedan kallad ATE) och Pavlos Sidiropoulos. Målet rör huruvida ATE:s inteckning av Pavlos Sidiropoulos fasta egendom är giltig.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 1 b, c och f i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88 EG] (EGT L 83, s. 1) föreskrivs följande:

”I denna förordning avses med

b) *befintligt stöd:*

i) … allt stöd som fanns innan fördraget trädde i kraft i respektive medlemsstat, det vill säga stödordningar och individuellt stöd som infördes före och som fortfarande är tillämpliga efter det att fördraget har trätt i kraft,

…

iv) stöd som enligt artikel 15 är att betrakta som befintligt stöd,

…

c) *nytt stöd*: allt stöd … som inte är befintligt stöd, inbegripet ändringar av befintligt stöd,

…

f) *olagligt stöd*: nytt stöd som införs i strid med artikel [88 EG]”.

4 Artikel 3 i förordningen har följande lydelse:

”Stöd som skall anmälas enligt artikel 2.1 får inte införas förrän kommissionen har fattat eller anses ha fattat ett beslut om att godkänna sådant stöd.”

5 Artikel 15 i förordningen har följande lydelse:

”1. För kommissionens befogenheter att återkräva stöd skall en preskriptionstid på tio år gälla.

2. Preskriptionstiden skall börja den dag då det olagliga stödet beviljas mottagaren antingen som individuellt stöd eller på grundval av en stödordning. …

3. Varje stöd för vilket preskriptionstiden har löpt ut skall betraktas som befintligt stöd.”

6 Artikel 4.1 i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av förordning nr 659/1999 (EUT L 140, s. 1) har följande lydelse:

”… en ändring av befintligt stöd [skall] vara varje ändring, utom ändringar av rent formell eller administrativ art som inte kan påverka bedömningen av stödåtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden. …”

Grekisk rätt

7 ATE inrättades genom lag 4332/1929 (FEK A’ 283 av den 16 augusti 1929). I artikel 1.1 föreskrivs följande:

”En självständig allmännyttig bank ska inrättas, vilken ska ha säte i Aten och bära namnet [ATE]. Banken ska bedriva verksamhet med jordbrukskrediter i alla former, stödja den kooperativa organisationen och förbättra villkoren för jordbruksverksamheten i vid bemärkelse och för därtill knutna transaktioner.”

8 För att kompensera de höga risker som beviljande av jordbrukskrediter innebär fick ATE genom artiklarna 12 och 13.1 i lag 4332/1929 särskilda förmåner (nedan kallade förmånerna i det nationella målet), bland annat

— rätten att inteckna fast egendom som tillhör bankens gäldenärer, jordbrukare eller andra personer som driver liknande verksamhet, utan att ingå ett hypoteksavtal med dem,

— rätten att begära tvångsexekution på grundval av enbart en privaträttslig handling, såsom en kredithandling, vilken i sig utgör en exekutionstitel, och

— befrielse från skatter och avgifter i samband med registrering av inteckningar och tvångsexekutioner.”

9 ATE:s verksamhet utvidgades till att omfatta alla former av bankverksamhet år 1987.

10 Artikel 26.1 och 26.4 i lag 1914/1990 (FEK A’ 178 av den 17 december 1990) har följande lydelse:

”[ATE] ska ombildas till aktiebolag vid offentliggörandet av dess nya bolagsordning, i enlighet med bestämmelserna i aktiebolagslagen, i bulletinen om aktiebolag i regeringens officiella tidning. Bolagsordningen ska upprättas av ATE i enlighet med bestämmelserna om bankaktiebolag inom sex månader efter offentliggörandet av denna lag och godkännas genom gemensamt beslut av finansministern och jordbruksministern.

…

Alla specialbestämmelser om [ATE] och särskilt de som avser dess materiella och processuella förmåner, befrielse från skatt och andra avgifter, skuldebrev, säkerhet för dess fordringar och, rent allmänt, dess status som innehavare av rättigheter och skyldigheter, är fortfarande gällande och tillämpliga, utan ändringar …”

Bakgrund till det nationella målet och tolkningsfrågorna

11 ATE och Pavlos Sidiropoulos ingick ett låneavtal 2001 och ett kreditavtal 2003 för att tillgodose behoven inom Pavlos Sidiropoulos jordbruksföretag. Efter att avtalen ingåtts intecknade ATE Pavlos Sidiropoulos jordbruksmark som säkerhet för sina fordringar.

12 Även Eurobank, ett bankaktiebolag, var fordringsägare till Pavlos Sidiropoulos. Eurobank ansökte i denna egenskap om ett betalningsföreläggande vid Eirinodikeio Dramas (fredsdomaren i Drama), vilket beviljades.

13 På grundval av nämnda betalningsföreläggande ansökte Eurobank om tvångsexekution i form av utmätning av Pavlos Sidiropoulos jordbruksmark. I samband med det förfarandet gav sig andra fordringsägare till känna, däribland ATE som på grund av sin inteckning ansågs vara prioriterad fordringsägare. Intäkterna från försäljningen av jordbruksmarken räckte inte för att täcka alla ATE:s fordringar. Eurobank fanns inte med på förteckningen över prioriterade fordringsägare och fick därför inte sina lån återbetalda.

14 Eurobank väckte talan mot ATE:s rangordning på förteckningen över prioriterade fordringsägare till Monomeles Protodikeio Dramas (domstol i första instans med ensamdomare i Drama) och hävdade att ATE:s inteckning stred mot artikel 87 EG och därför skulle ogiltigförklaras. Monomeles Protodikeio Dramas ogillade talan.

15 Eurobank överklagade avgörandet till Monomeles Efeteio Thrakis (appellationsdomstol i Thrakien (ensamdomare)) som beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen.

”1) a) Omfattas de materiella och processuella förmåner som [ATE] tillerkänns i artiklarna 12 och 13.1 i lag 4332/1929, [jämförda med] artikel 26.1 i lag 1914/1990, av tillämpningsområdet för artikel [87.1 EG]?

b) Gäller denna gränsdragning även om det antas att [ATE], i enlighet med dess bolagsordning, även fortsättningsvis driver ’allmännyttig’ verksamhet?

2) Om ovanstående frågor besvaras jakande, var Republiken Grekland skyldig att följa det förfarande som föreskrivs i artikel [88.3 EG] för att de aktuella förmånerna skulle kunna bibehållas?

3) Är den hänskjutande domstolen skyldig att underlåta att tillämpa bestämmelserna i artiklarna 12 och 13.1 i lag 4332/1929 i det nationella målet om de skulle strida mot artiklarna [87.1 EG] och [88.3 EG]?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan, punkt a

16 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan, punkt a, för att få klarhet i huruvida artikel 87.1 EG ska tolkas så, att förmåner som tillerkänts en bank, såsom rätten att ensidigt inteckna fast egendom som tillhör jordbrukare eller andra personer som bedriver liknande verksamhet, rätten att begära tvångsexekution på grundval av enbart en privaträttslig handling och att befrielse från skatter och avgifter i samband med registrering av inteckningar och tvångsexekutioner, omfattas av artikelns tillämpningsområde.

17 För att en åtgärd i form av statligt stöd ska omfattas av artikel 87.1 EG ska det enligt fast rättspraxis för det första röra sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel. För det andra ska denna åtgärd kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna. För det tredje ska åtgärden innebära en fördel för mottagaren. För det fjärde ska åtgärden snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen. Samtliga dessa villkor är kumulativa (se, bland annat, dom kommissionen/Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, punkterna 38 och 39 och där angiven rättspraxis).

18 Vad gäller det första villkoret, nämligen att det ska röra sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel, erinrar domstolen inledningsvis om att endast fördelar som ges direkt eller indirekt med hjälp av statliga medel eller utgör en extra kostnad för staten ska betraktas som stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Det framgår nämligen redan av ordalydelsen i denna bestämmelse samt av förfarandereglerna i artikel 88 EG att fördelar som ges med hjälp av annat än statliga medel inte omfattas av de ifrågavarande bestämmelsernas tillämpningsområde (dom Bouygues och Bouygues Télécom/kommissionen m.fl. och kommissionen/Frankrike m.fl., C-399/10 P och C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 99 och där angiven rättspraxis).

19 För att fastställa huruvida den fördel som beviljats stödmottagaren belastar statens budget ska det enligt fast rättspraxis kontrolleras om det finns ett tillräckligt direkt samband mellan å ena sidan fördelen och, å andra sidan, en minskning av statens budget eller en tillräckligt konkret ekonomisk risk för kostnader som belastar denna (dom Bouygues och Bouygues Télécom/kommissionen m.fl. och kommissionen/Frankrike m.fl., C-399/10 P och C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 109).

20 Vad vidare angår villkoret att den aktuella åtgärden ska innebära en fördel för mottagaren ska det påpekas att åtgärder, av vilket slag de än är, som direkt eller indirekt kan gynna företag, liksom åtgärder som kan anses ge det mottagande företaget en ekonomisk fördel som det inte skulle ha erhållit under normala marknadsmässiga villkor, anses utgöra stöd (dom Ministerio de Defensa och Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, punkt 21 och där angiven rättspraxis).

21 Såsom statligt stöd betraktas således bland annat åtgärder som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som därigenom, utan att det är fråga om subventioner i strikt bemärkelse, är av samma beskaffenhet och har samma effekter (dom Ministerio de Defensa och Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, punkt 22).

22 Det ska även erinras om att det enligt artikel 87 EG är otillåtet med stöd som ”gynna[r] vissa företag eller viss produktion”, det vill säga selektiva stöd (dom P, C-6/12, EU:C:2013:525, punkt 17). Därför utgör inte sådana fördelar som följer av en allmän åtgärd som är tillämplig på alla ekonomiska aktörer utan åtskillnad statligt stöd enligt den artikeln (se, för ett liknande resonemang, dom Italien/kommissionen, C-66/02, EU:C:2005:768, punkt 99).

23 Vad slutligen gäller villkoren avseende påverkan på handeln mellan medlemsstaterna och risken för att konkurrensen snedvrids ska det erinras om att det för att en nationell åtgärd ska anses utgöra statligt stöd inte är nödvändigt att styrka att stödet faktiskt påverkar handeln mellan medlemsstaterna och att konkurrensen faktiskt snedvrids, utan endast att undersöka huruvida det kan påverka handeln och snedvrida konkurrensen (dom Libert m.fl., C-197/11 och C-203/11, EU:C:2013:288, punkt 76 och där angiven rättspraxis).

24 Härvid ska särskilt framhållas att om ett stöd som beviljats av en medlemsstat stärker ett företags ställning i förhållande till andra konkurrerande företags ställning i handeln inom unionen, ska denna handel anses vara påverkad av stödet (dom Libert m.fl., C-197/11 och C-203/11, EU:C:2013:288, punkt 77 och där angiven rättspraxis).

25 Det är vidare inte nödvändigt att det mottagande företaget självt deltar i handeln mellan medlemsstaterna. När en medlemsstat beviljar ett stöd till ett företag kan dess verksamhet inom landet upprätthållas eller öka på grund av detta, vilket leder till att möjligheterna för företag från

andra medlemsstater att gå in på denna medlemsstats marknad minskar. Om ett företag som dittills inte deltagit i handeln mellan medlemsstaterna får en stärkt ställning, kan det dessutom leda till att företaget får möjlighet att ta sig in på marknaden i en annan medlemsstat (dom Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., C-222/04, EU:C:2006:8, punkt 143 och där angiven rättspraxis).

26 För att tolkningsfrågan ska kunna besvaras ankommer det på den hänskjutande domstolen att med hänsyn till ovannämnda rättspraxis pröva huruvida ett bolags förmåner, såsom de som är i fråga i det nationella målet, uppfyller samtliga de fyra villkor som enligt artikel 87.1 EG är en förutsättning för att förmånerna ska kunna anses utgöra statligt stöd i den mening som avses i den bestämmelsen. Vid denna prövning ska följande uppgifter som har betydelse för tolkningen beaktas.

27 Det kan inte uteslutas att ATE:s förmåner i enlighet med lag 4332/1929 omfattas av artikel 87.1 EG.

28 Förmånerna kan nämligen för det första, i synnerhet på grund av det undantag från skatteplikt som föreskrivs i lagen, medföra att medlemsstatens statskassa går miste om vissa likvida intäkter och således att medlemsstatens budget minskar. Ett sådant undantag kan vidare minska de kostnader som vanligtvis belastar en banks budget, vilket ger banken en ekonomisk fördel i förhållande till dess konkurrenter. Det framgår nämligen inte av handlingarna i målet att övriga banker beviljas ett sådant undantag, vilket tyder på att åtgärden är selektiv. Det kan slutligen inte uteslutas att undantaget, tillsammans med de andra förmånerna enligt lag 4332/1929, får till följd att ATE:s ställning stärks i förhållande till konkurrerande banker som är verksamma i handeln inom unionen och att undantaget gör det svårare för banker i andra medlemsstater att ta sig in på medlemsstatens marknad.

29 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan, punkt a, besvaras enligt följande: Artikel 87.1 EG ska tolkas så, att sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet, som innebär att en bank förfogar över rätten att ensidigt inteckna fast egendom som tillhör jordbrukare eller andra personer som driver liknande verksamhet, rätten att begära tvångsexekution på grundval av enbart en privaträttslig handling och rätten att vara befriad från skatter och avgifter i samband med registrering av inteckningar omfattas av tillämpningsområdet för nämnda bestämmelse. Det ankommer dock på den hänskjutande domstolen att bedöma om så är fallet i det nationella målet.

Den första frågan, punkt b

30 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan, punkt b, för att få klarhet i om det har någon betydelse mot bakgrund av svaret på den första frågan, punkt a, att sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet – vilka vid inrättandet av en självständig allmännyttig bank tillerkänts banken i nationell lagstiftning med hänsyn till att den skulle bedriva verksamhet med jordbrukskrediter och ha vissa andra särskilda uppgifter – bibehållits även efter det att bankens verksamhet utvidgats till att omfatta alla former av bankverksamhet och banken ombildats till aktiebolag.

31 Domstolen påpekar i detta hänseende att det följer av fast rättspraxis att åtgärder som anses utgöra ersättning motsvarande ett vederlag för tjänster som det mottagande företaget har tillhandahållit för att fullgöra en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilket innebär att dessa företag i själva verket inte beviljas en ekonomisk fördel och att åtgärden således inte leder till att dessa företag ges en mer fördelaktig konkurrensställning än konkurrerande företag, inte utgör stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG (dom Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, punkt 35 och där angiven rättspraxis).

32 Domstolen har dessutom preciserat att för att det i ett konkret fall ska kunna anses att en sådan ersättning inte utgör statligt stöd måste ett visst antal villkor vara uppfyllda (dom Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, punkt 36).

33 För det första ska det mottagande företaget faktiskt ha ålagts en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, och denna skyldighet ska vara klart definierad. För det andra ska de kriterier på grundval av vilka ersättningen beräknas vara fastställda i förväg på ett objektivt och öppet sätt, för att förhindra att ersättningen medför en ekonomisk fördel som kan gynna det mottagande företaget i förhållande till konkurrerande företag. För det tredje får ersättningen inte överstiga vad som krävs för att täcka hela eller delar av de kostnader som har uppkommit i samband med fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid har erhållits och till en skälig vinst till följd av fullgörandet av denna skyldighet. För det fjärde ska storleken på ersättningen fastställas på grundval av en undersökning av de kostnader som ett genomsnittligt och välskött företag som har försetts med medel för att kunna fullgöra sin skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster skulle ha åsamkats vid fullgörandet av denna skyldighet, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid skulle ha erhållits och till en skälig vinst till följd av fullgörandet av skyldigheten (dom Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, punkterna 37–40 och där angiven rättspraxis).

34 Det ankommer därför på den hänskjutande domstolen att mot bakgrund av ovannämnda rättspraxis pröva huruvida förmånerna i det nationella målet – i synnerhet efter det att ATE:s verksamhet utvidgats och dess bolagsordning ändrats – utgör ersättning som motsvarar ett vederlag för tjänster som banken har tillhandahållit för att fullgöra en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.

35 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan, punkt b, besvaras enligt följande: Svaret på den första frågan, punkt a, kan påverkas av att sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet – vilka vid inrättandet av en självständig allmännyttig bank tillerkänts banken i nationell lagstiftning med hänsyn till att den skulle bedriva verksamhet med jordbrukskrediter och ha vissa andra särskilda uppgifter – bibehållits efter det att bankens verksamhet utvidgats till att omfatta alla former av bankverksamhet och banken ombildats till aktiebolag. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att med hänsyn till samtliga relevanta faktiska och rättsliga omständigheter pröva huruvida de fyra kumulativa villkor är uppfyllda vilka enligt domstolens praxis är en förutsättning för att nämnda förmåner ska anses utgöra ersättning som motsvarar ett vederlag för tjänster som banken har tillhandahållit för att fullgöra en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och således inte anses utgöra statligt stöd.

Den andra frågan

36 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 87.1 EG ska tolkas så, att när sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet omfattas av denna bestämmelses tillämpningsområde är den medlemsstat som har infört dem skyldig att följa det förfarande för förhandskontroll som föreskrivs i artikel 88.3 EG.

37 I detta hänseende påpekar domstolen inledningsvis att det i artikel 88 EG föreskrivs olika förfaranden beroende på om ett stöd är befintligt eller nytt. Medan en ny stödåtgärd enligt artikel 88.3 EG ska anmälas i förväg till kommissionen och inte får genomföras innan förfarandet har lett till ett slutgiltigt beslut, får befintligt stöd i enlighet med artikel 88.1 EG rättsenligt genomföras såvida inte kommissionen har slagit fast att det är oförenligt med den gemensamma marknaden (dom Kremikovtzi, C-262/11, EU:C:2012:760, punkt 49 och där angiven rättspraxis). Artikel 88.3 EG ger således inte de nationella domstolarna befogenhet att förbjuda genomförandet av ett befintligt stöd (dom P, C-6/12, EU:C:2013:525, punkt 41).

38 Domstolen ska därför pröva huruvida sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet kan utgöra befintligt stöd.

39 Enligt artikel 1 b i förordning nr 659/1999 kan ett stöd definieras som befintligt antingen om det har beviljats innan fördraget trädde i kraft i respektive medlemsstat och det förblir tillämpligt efter det datumet och inte har ändrats därefter, eller om stödet har beviljats efter det att fördraget trädde i kraft i respektive medlemsstat men den preskriptionstid på tio år som anges i artikel 15.3 i förordningen har löpt ut.

40 Det ankommer därför på den hänskjutande domstolen att, för det första, pröva – särskilt med hänsyn till de omständigheter som det erinrats om ovan i samband med prövningen av den första tolkningsfrågan – huruvida det ska anses att de aktuella förmånerna såsom de tillerkändes ATE vid dess inrättande år 1929 utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG, i vilket fall förmånerna, införda innan fördraget trädde i kraft i medlemsstaten, ska anses utgöra befintligt stöd.

41 Om det är fråga om befintligt stöd ska den hänskjutande domstolen, för det andra, pröva huruvida det med hänsyn till de ändringar av ATE som infördes åren 1987 och 1990, i synnerhet utvidgningen av dess verksamhet, kan anses att de förmåner som ursprungligen beviljades har ändrats på grund av att de gäller även med avseende på andra former av kreditverksamhet än de som omfattades från början. Om detta visar sig vara fallet var medlemsstaten i princip skyldig att följa det förfarande för förhandskontroll som föreskrivs i artikel 88.3 EG. Om någon sådan ändring inte kan anses ha ägt rum var det däremot inte nödvändigt att följa nämnda förfarande.

42 Om den hänskjutande domstolen vidare finner att förmånerna i det nationella målet inte utgjorde statligt stöd när de beviljades ATE, men att de blev statligt stöd till följd av utvidgningen av ATE:s verksamhet och ombildningen till aktiebolag – som skedde efter det att fördraget hade trätt i kraft i den medlemsstaten – kan de aktuella förmånerna i princip inte anses utgöra befintligt stöd.

43 Förmånerna kan emellertid ändå anses utgöra befintligt stöd om den preskriptionstid som föreskrivs i artikel 15.3 i förordning nr 659/1999 har löpt ut, såsom påpekats i punkt 39 ovan. Medlemsstaten var i så fall inte skyldig att följa det förfarande för förhandskontroll som föreskrivs i artikel 88.3 EG.

44 I det motsatta fallet, om preskriptionstiden inte har löpt ut, utgör de aktuella förmånerna nytt stöd. Den berörda medlemsstaten var då skyldig, såsom framgår av punkt 37 ovan, att följa det förfarande för förhandskontroll som föreskrivs i artikel 88.3 EG.

45 I de situationer som anges i punkterna 41 och 42 ovan ankommer det följaktligen på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida preskriptionstiden under omständigheterna i det nationella målet har löpt ut.

46 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan besvaras enligt följande: Artikel 87.1 EG ska tolkas så, att när sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet omfattas av denna bestämmelses tillämpningsområde är den medlemsstat som har infört dem skyldig att följa det förfarande för förhandskontroll som föreskrivs i artikel 88.3 EG under förutsättning att förmånerna har blivit nytt stöd efter det att fördraget trädde i kraft i den berörda medlemsstaten och att preskriptionstiden som föreskrivs i artikel 15.3 i förordning nr 659/1999 inte har löpt ut, vilket det ankommer på den nationella domstolen att pröva.

Den tredje frågan

47 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 87.1 EG och 88.3 EG ska tolkas så, att nämnda domstol är skyldig att underlåta att tillämpa nationella bestämmelser som inför sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet om förmånerna inte är förenliga med bestämmelserna i de artiklarna.

48 Domstolen preciserar i detta hänseende att ett svar på denna tolkningsfråga endast är användbart för den hänskjutande domstolen om det rör sig om ett nytt statligt stöd i den mening som avses i artikel 1 c i förordning nr 659/1999.

49 Såsom framgår av punkt 37 ovan är det nämligen endast nytt stöd som omfattas av förfarandet för förhandskontroll i artikel 88.3 EG.

50 Det följer av artikel 88.3 EG och artikel 3 i förordning nr 659/1999 att ett nytt stöd inte får införas förrän efter det att kommissionen har fattat ett beslut om att godkänna stödet.

51 Härav följer att ett nytt stöd som genomförs utan att de skyldigheter som följer av artikel 88.3 EG har fullgjorts är olagligt. En sådan tolkning bekräftas även av artikel 1 f i förordning nr 659/1999 (dom Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, punkt 28).

52 Det följer dessutom av fast rättspraxis att det ankommer på de nationella domstolarna att vidta samtliga de åtgärder som ett åsidosättande av artikel 88.3 EG föranleder enligt nationell rätt, i fråga om såväl giltigheten av de rättsakter genom vilka stödet genomförts som återkravet av ekonomiska stöd som beviljats i strid med denna bestämmelse (dom Xunta de Galicia, C-71/04, EU:C:2005:493, punkt 49).

53 Härav följer att om den berörda medlemsstaten har åsidosatt artikel 88.3 EG är den hänskjutande domstolen skyldig att underlåta att tillämpa de nationella bestämmelser som inför de rättsstridiga förmånerna.

54 Mot denna bakgrund ska den tredje frågan besvaras enligt följande: Artiklarna 87.1 EG och 88.3 EG ska tolkas så, att om den hänskjutande domstolen finner att de aktuella förmånerna mot bakgrund av svaret på den andra frågan utgör nytt statligt stöd, är den skyldig att underlåta att tillämpa de nationella bestämmelser som inför sådana förmåner på den grunden att de är oförenliga med nämnda artiklar i fördraget.

Rättegångskostnader

55 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

1) Artikel 87.1 EG ska tolkas så, att sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet, som innebär att en bank förfogar över rätten att ensidigt inteckna fast egendom som tillhör jordbrukare eller andra personer som driver liknande verksamhet, rätten att begära tvångsexekution på grundval av enbart en privaträttslig handling och rätten att vara befriad från skatter och avgifter i samband med registrering av inteckningar omfattas av tillämpningsområdet för nämnda bestämmelse. Det ankommer dock på den hänskjutande domstolen att bedöma om så är fallet i det nationella målet.

2) Svaret på den första frågan, punkt a, kan påverkas av att sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet – vilka vid inrättandet av en självständig allmännyttig bank tillerkänts banken i nationell lagstiftning med hänsyn till att den skulle bedriva verksamhet med jordbrukskrediter och ha vissa andra särskilda uppgifter – bibehållits efter det att bankens verksamhet utvidgats till att omfatta alla former av bankverksamhet och banken ombildats till aktiebolag. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att med hänsyn

till samtliga relevanta faktiska och rättsliga omständigheter pröva huruvida de fyra kumulativa villkor är uppfyllda vilka enligt domstolens praxis är en förutsättning för att nämnda förmåner ska anses utgöra ersättning som motsvarar ett vederlag för tjänster som banken har tillhandahållit för att fullgöra en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och således inte anses utgöra statligt stöd.

3) **Artikel 87.1 EG ska tolkas så, att när sådana förmåner som de som är i fråga i det nationella målet omfattas av denna bestämmelses tillämpningsområde är den medlemsstat som har infört dem skyldig att följa det förfarande för förhandskontroll som föreskrivs i artikel 88.3 EG under förutsättning att förmånerna har blivit nytt stöd efter det att fördraget trädde i kraft i den berörda medlemsstaten och att preskriptionstiden som föreskrivs i artikel 15.3 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88 EG] inte har löpt ut, vilket det ankommer på den nationella domstolen att pröva.**

4) **Artiklarna 87.1 EG och 88.3 EG ska tolkas så, att om den hänskjutande domstolen finner att de aktuella förmånerna mot bakgrund av svaret på den andra frågan utgör nytt statligt stöd, är den skyldig att underlåta att tillämpa de nationella bestämmelser som inför sådana förmåner på den grunden att de är oförenliga med nämnda artiklar i fördraget.**

Underskrifter